

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-542/09

**Euroopa Komisjon
versus
Madalmaade Kuningriik**

Liikmesriigi kohustuste rikkumine — Isikute vaba liikumine — Hariduse kättesaadavus võõrtöötajatele ja nende pereliikmetele — Mujal kui asjaomases liikmesriigis kõrghariduse omandamise rahastamine — Elukohanõue

Kohtuotsuse kokkuvõte

- Isikute vaba liikumine — Töötajad — Võrdne kohtlemine — Sotsiaalsed soodustused*
(ELTL artikkel 45; nõukogu määrus nr 1612/68, muudetud määrusega nr 2434/92, artikli 7 lõige 2)
- Isikute vaba liikumine — Töötajad — Võrdne kohtlemine — Sotsiaalsed soodustused — Hariduse kättesaadavus töötajate lastele*
(Nõukogu määrus nr 1612/68, muudetud määrusega nr 2434/92, artikli 7 lõige 2 ja artikkel 12)

1. Liikmesriik on rikkunud ELTL artiklist 45 ja määruse nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (muudetud määrusega nr 2434/92) artikli 7 lõikest 2 tulenevaid kohustusi, kehtestades võõrtöötajatele ja nende ülalpeetavatele pereliikmetele mujal kui selles liikmesriigis kõrghariduse omandamiseks mõeldud õppetoetuse saamiseks elukohanõude kestusega vähemalt kolm aastat neist kuuest aastast, mis eelnevad mujal kui selles liikmesriigis kõrgharidust andvasse õppeasutusse õppima asumisele.

On oht, et see tingimus võib toimida peamiselt teiste liikmesriikide kodanikest võõrtöötajate ja piirialatöötajate kahjuks, kuna just need isikud, kelle elukoht ei ole liikmesriigis, ei ole kõige sagedamini kodanikud. Taolistel asjaoludel ei oma tähtsust see, et vaidlusalune meede võib olukorrast sõltuvalt mõjutada nii liikmesriigi enda kodanikke, kes asjaomasele tingimusele ei vasta, kui ka teiste liikmesriikide kodanikke. Meetme kaudse diskrimineerimisena määratlemiseks ei ole oluline, et meetmega soodustatakse kõiki liikmesriigi kodanikke või seatakse ebasoodsamasse olukorda üksnes teiste liikmesriikide, kuid mitte kõnealuse liikmesriigi kodanikud.

Liikmesriigi enda töötajate ja teiste liikmesriikide töötajate ebavõrdset kohtlemist õigustavaks ülekaalukaks üldiseks huviks ei saa lugeda eesmärki vältida ebamõistlikku eelarvekoormust. Võõrtöötaja ja piirialatöötaja puhul toob liikmesriigi tööturule sisenemine põhimõtteliselt kaasa selle liikmesriigi ühiskonda lõimumise sellisel piisaval tasemel, mis võimaldab neil selles liikmesriigis tugineda sotsiaalsete eeliste osas liikmesriigi töötajatega võrdse kohtlemise põhimõttele. See põhimõte kohaldub peale kõigi töölevõtu- ja töötingimuste ka kõigile eeliste, mis – sõltumata seotusest töölepinguga – on tavaliselt liikmesriigi töötajatel põhimõtteliselt sel alusel, et objektiivselt on nad töötajad või nende elukoht on lihtsalt selle riigi territooriumil. Lõimumissuhe tekib eelkõige selle tõttu, et vastuvõtvast liikmesriigis töötamisega seoses makstavate maksudega annab võõrtöötaja samuti panuse selle liikmesriigi sotsiaalpoliitika rahastamisse ja peab saama sellest kasu selle riigi kodanikest töötajatega samadel tingimustel.

Lisaks ei õigusta selliseid õigusnorme õppijate liikuvuse edendamise kaalutlus. Niisugune õigustus on tõepoolest selline ülekaalukas avalik huvi, mis võib õigustada kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtte piirangut. Siiski võivad õigusnormid, mis piiravad sellist asutamislepinguga tagatud põhivabadust nagu töötajate vaba liikumine, olla õigustatud üksnes siis, kui need on taotletud õiguspärase eesmärgi saavutamiseks sobivad ega lähe kaugemale, kui selle eesmärgi saavutamiseks vajalik. Kuid eespool kirjeldatud meede on ülemäära välistav. Kuna niinimetatud „kuuest aastast kolm”-reegel kehtestab asjaomase liikmesriigi territooriumil konkreetse aja jooksul elamise nõude, siis omistab see reegel eelistatud tähtsuse asjaolule, mis tingimata ainsana ei iseloomusta huvitatud isiku seotuse astet kõnealuse liikmesriigiga.

(vt punktid 38, 65, 66, 69, 72, 73, 86, 89 ja resolutsioon)

2. Määruse nr 1612/68 töötajate liikumisvabaduse kohta ühenduse piires (muudetud määrusega nr 2434/92) artikli 7 lõikes 2 võõrtöötajale ette nähtud võrdne kohtlemine soodustab kaudselt selle töötaja pereliikmeid. Kuivõrd õppetoetuse andmine võõrtöötaja lapsele kujutab endast võõrtöötaja jaoks sotsiaalset soodustust, siis saab laps ise tugineda sellele sättele, et saada toetust, kui siseriikliku õiguse kohaselt antakse seda toetust otse õppijale. Selline toetus kujutab endast võõrtöötaja jaoks selle sätte tähenduses sotsiaalset soodustust siiski üksnes siis, kui võõrtöötaja on endiselt oma lapse ülalpidaja.

Seevastu kehtestab selle sama määruse artikkel 12 võõrtöötaja lapsele enesele kuuluva õiguse hariduse kättesaadavusele. See õigus ei sõltu sellest, kas laps on ülalpeetav, ega tema vanemate elamisõigusest vastuvõtvast liikmesriigis. Ka ei piirdu see õigus võõrtöötajate lastega, sest see kohaldub ka endiste võõrtöötajate lastele. Artikkel 12 nõuab üksnes seda, et laps oleks liikmesriigis elanud oma vanematega või ühega neist ajal, mil vähemalt üks tema vanematest elas seal töötajana.

Kuigi on tõsi, et määruse nr 1612/68 artikli 7 lõike 2 ja artikli 12 isikuline kohaldamisala on erinev, näevad mõlemad artiklid sarnaselt ette üldreegli, mis kohustab liikmesriike hariduse valdkonnas tagama enda kodanike ja tema territooriumil elavate teise liikmesriigi kodanikest töötajate laste võrdse kohtlemise.

Igal juhul ei tohi artikli 7 lõikes 2 ette nähtud võrdse kohtlemise kohustuse isikulise kohaldamisala ulatus sõltuda diskrimineerimise laadist.

(vt punktid 48–51, 53)